

ปัญหาการกำหนดความผิดฐานพยายามฆ่าตัวตายของสาธารณรัฐสิงคโปร์*

ดิศรณ์ ลิขิตวิทยาวุฒิ**

๑. บทนำ

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์นั้นย่อมประสบพบเจอกับความสุขและความทุกข์ปะปนกันไปตามโอกาส เป็นสัจธรรมแห่งชีวิต ทั้งนี้ ในส่วนของความทุกข์นั้นเป็นสิ่งที่บุคคลทุกคนพยายามที่จะไม่ให้เกิดขึ้น หรือหลีกเลี่ยงไปให้พ้นจากชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาร้ายแรงบางประการที่เกิดขึ้น ซึ่งบางคราวนั้นก็ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตที่เกินกว่าจะรับไหว จนกระทั่งนำไปสู่การแก้ปัญหาด้วยการจบชีวิตตนเอง หรือ การฆ่าตัวตาย ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องมีการป้องกันและแก้ไข เนื่องจากมีความรุนแรง อ่อนไหวต่อความรู้สึกของสังคม ยิ่งผู้ฆ่าตัวตายอายุน้อยเพียงใด ก็ยิ่งนำมาซึ่งความรู้สึกสะเทือนใจต่อสังคมและนำมาซึ่งความสูญเสีย ทั้งจิตใจ เศรษฐกิจ สังคม^๑ ทั้งนี้ ในประเทศสมาชิกอาเซียนนั้นก็ได้รับพบกับปัญหาดังกล่าวอยู่หลายเหตุการณ์เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นกรณีของประเทศอินโดนีเซียในช่วงปี ค.ศ. ๒๐๑๒ ที่มีการฆ่าตัวตายในกลุ่มเด็กและเยาวชนชาวอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว^๒ กรณีประเทศไทยที่มีอัตราการฆ่าตัวตายอยู่ที่ ๑๖ คนต่อประชากร ๑ แสนคน ซึ่งอยู่อันดับที่ ๒๘ ของโลก และนับเป็นประเทศที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงสุดในอาเซียน^๓ หรือกรณีประเทศสิงคโปร์ที่ประชากรสูงวัยฆ่าตัวตายมากเป็นประวัติการณ์ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๗ ที่ผ่านมา^๔ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลของแต่ละประเทศในประชาคมอาเซียนจึงมีการให้ความสำคัญในการรับมือกับปรากฏการณ์และสถิติที่เกิดขึ้นนี้ เพื่อไม่ให้สูญเสียทรัพยากรบุคคลอันมีค่าไปในการขับเคลื่อนความเป็นไปของประเทศ

อย่างไรก็ดี ท่ามกลางวิธีการแก้ปัญหาการฆ่าตัวตายที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ได้ปรากฏว่าสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้มีมาตรการทางกฎหมายในการป้องปรามไม่ให้บุคคลทำการฆ่าตัวตาย ด้วยการกำหนดให้การพยายามฆ่าตัวตาย เป็นความผิดอาญาตามมาตรา ๓๐๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญาสิงคโปร์^๕ กรณีดังกล่าวจึงมีข้อพิจารณาที่สำคัญว่า ฐานความผิดดังกล่าวนี้จะสามารถถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาการฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ และมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงจะทำการอธิบายถึงทฤษฎี

* บทความนี้เผยแพร่เมื่อวันที่ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๒

** นักวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายอาเซียนและกิจการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ สุพัตรา สุชาว และสุวรรณา อรุณพงศ์ไพศาล, “ปัจจัยเสี่ยงและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าตัวตายในวัยรุ่น : การทบทวนวรรณกรรมเชิงลึก” วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ปีที่ ๖๒ ฉบับที่ ๔, น.๓๖๑.

^๒ อับดุล โรซากิ, “การฆ่าตัวตายในกลุ่มเด็กและเยาวชนชาวอินโดนีเซีย” สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๒ จาก <https://kyotoreview.org/issue-12/การฆ่าตัวตายในกลุ่มเด็ก/>

^๓ ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ, “อันดับประเทศที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงสุดในโลกประจำปี 2018” สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๒ จาก <https://thestandard.co/world-population-review-suicide-stat-2018/>

^๔ ไทยโพสต์, “ประชากรสิงคโปร์สูงวัยฆ่าตัวตายมากเป็นประวัติการณ์” สืบค้นเมื่อวันที่ วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๒ จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/14382>

^๕ Singapore Penal Code

Section 309 Attempt to commit suicide

Whoever attempts to commit suicide, and does any act towards the commission of such offence, shall be punished with imprisonment for a term which may extend to one year, or with fine, or with both.

เกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย ความผิดฐานพยายามฆ่าตัวตายตามประมวลกฎหมายอาญาสิงคโปร์ แล้วจากนั้นจึงจะ
ได้ทำการวิเคราะห์และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป

๒. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย

การฆ่าตัวตาย (suicide) คือการทำลายชีวิตของตนเองโดยเจตนา ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายใน
และภายนอกตัวผู้กระทำ โดยสำหรับปัจจัยภายในตัวผู้กระทำเอง คือพันธุกรรมและการมีโรคซึมเศร้าอันเกิด
จากการเปลี่ยนแปลงสมดุลของสารเคมีในสมองซึ่งควบคุมอารมณ์ของมนุษย์ ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกเบื่อ
หน่ายท้อแท้หมดหวัง จนคิดอยากฆ่าตัวตายในที่สุดโดยไม่จำเป็นต้องมีเรื่องให้เครียดหนักนัก อีกทั้งบุคลิกภาพ
ของแต่ละคนอาจมีจุดอ่อน ซึ่งพร้อมที่แตกร้างได้ยากง่ายต่างกันไป การประสบปัญหารุมชีวิตลักษณะ
เดียวกันอาจส่งผลต่อสภาพจิตใจบุคคลแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยภายนอกตัวผู้ป่วย ได้แก่สภาพปัญหาสังคม การ
งาน การเงิน ซึ่งก่อความรู้สึกผิด สูญเสีย หมดหวัง ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คนฆ่าตัวตายเสมอ โดยอาจไม่มี
ความเกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในตัวของผู้กระทำเลยก็ได้^๖

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าขบคิดตามกรณีปัญหานี้ก็คือว่า ปัจเจกชนนั้นมีสิทธิที่จะจบชีวิตตนเอง
หรือไม่ และรัฐมีความชอบธรรมอันใดที่จะห้ามปรามการกระทำดังกล่าว บทความฉบับนี้จึงจะได้พิจารณาใน
ด้านปรัชญากฎหมายเป็นสำคัญ โดยจะได้อธิบายถึงแนวคิดในการคุ้มครองชีวิตมนุษย์ และสิทธิที่จะตาย

๒.๑ แนวคิดของกฎหมายอาญาในการคุ้มครองชีวิตมนุษย์

ชีวิตมนุษย์ เป็นคุณค่าพื้นฐานที่เกี่ยวกับมนุษย์ที่ในทางสากลยอมรับว่าเป็นคุณค่าที่สูงที่สุด^๗ และ
ถือเป็น “คุณธรรมทางกฎหมาย (legal interest/rechtsgut)” อันเป็น “ประโยชน์ (interest)” หรือเป็นสิ่งที่
เป็น “คุณค่า (value)” ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง^๘ รัฐในฐานะผู้ที่มี
ภาระหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมจึงต้องมีเครื่องมือ หรือมาตรการในการคุ้มครองสิทธิในชีวิตของ
ปัจเจกชน กฎหมายอาญาก็เป็นมาตรการทางกฎหมายประการหนึ่งที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของคนใน
สังคมไม่ให้เกิดการประทุษร้ายต่อชีวิตซึ่งกันและกัน โดยการกำหนดความผิดฐานฆาตกรรม (murder) และ
กำหนดโทษไว้สำหรับการกระทำดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ที่สะท้อนผ่านทฤษฎีการลงโทษที่สำคัญดังนี้

๒.๑.๑ การแก้แค้นทดแทน (Retribution)

เป็นทฤษฎีการลงโทษที่มีการนำแนวคิด ในการแก้แค้นอันเป็นความคิดดั้งเดิมของ
มนุษยชาติมาผสมผสานกับหลักความยุติธรรม กล่าวคือ เป็นการยึดหลักว่าเมื่อบุคคลใดได้กระทำความผิด
บุคคลนั้นก็สมควรได้รับโทษตามระดับความร้ายแรงของความผิดที่ได้กระทำลง โทษจะร้ายแรงหรือไม่ขึ้นอยู่กับ
กับการกระทำ เจตนา ไม่เจตนา ประมาท แรงจูงใจ พฤติการณ์แวดล้อม ฯลฯ^๙ โดยเสนอข้อความคิดที่สำคัญ
ว่า การลงโทษเป็นการทดแทนความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายพอใจ และเพื่อเป็นการเน้นย้ำให้
ทุกคนเชื่อและปฏิบัติตามกฎหมายโดยถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องผูกพันในสังคม^{๑๐}

^๖ กรมสุขภาพจิต, “การฆ่าตัวตาย (suicide)” สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๒ จาก <https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=123>

^๗ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑ (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, ๒๕๕๙), น.๙๗.

^๘ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ ๖ (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, ๒๕๖๐), น.๑๓๒.

^๙ ประธาน วัฒนวานิชย์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประกายพริก, ๒๕๔๖), น.๓๖๐.

^{๑๐} ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญา ว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, ๒๕๔๓), น.๒๕.

๒.๑.๒ การข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)

เป็นทฤษฎีการลงโทษที่มีการพัฒนาจากแนวคิดของสำนักคิดอาชญาวิทยาดั้งเดิม (classical school) ที่มีข้อความคิดว่า มนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (free will) ที่จะตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่ กระทำความผิด กล่าวคือ หากการกระทำความผิดนั้นส่งผลดีมากกว่าผลร้ายมนุษย์ผู้นั้นก็จะตัดสินใจเลือกที่จะกระทำความผิด แต่ถ้าการกระทำความผิดนั้นส่งผลร้ายมากกว่าผลดีที่จะกระทำความผิด มนุษย์ผู้นั้นก็จะเลือกที่จะไม่กระทำความผิด^{๑๑} ทฤษฎีการข่มขู่ยับยั้งนี้จึงมีเป้าหมายในการที่เพิ่มความรุนแรงของโทษเพื่อเป็นการเพิ่มผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำความผิด เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นในอนาคต ต่างจากทฤษฎีแก้แค้นทดแทนที่มีเป้าหมายในการใช้บังคับโทษภายหลังการเกิดขึ้นของอาชญากรรม

๒.๑.๓ การแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation)

เป็นทฤษฎีที่มีการพัฒนาจากแนวคิดของสำนักคิดอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (positive school) โดยอธิบายไปในทางตรงกันข้ามกับ สำนักคิดอาชญาวิทยาดั้งเดิม ว่า มนุษย์นั้นหาได้มีเจตจำนงอิสระที่แท้จริงในการกระทำความผิดไม่ หากแต่เป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกที่เป็นปัญหา^{๑๒} เช่น ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง กัดค้นให้มนุษย์กระทำความผิดโดยไม่มีทางเลือก การเกิดขึ้นของอาชญากรรมนั้น รัฐจึงมีส่วนผิดอยู่ด้วยและหาได้มีอำนาจโดยชอบธรรมอย่างสมบูรณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ ข้อความคิดของทฤษฎีนี้จึงให้ความสำคัญกับการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัวกลับใจ โดยไม่ได้เน้นการลงโทษผู้กระทำความผิด

๒.๑.๔ การตัดโอกาสไม่ให้ผู้นั้นกระทำความผิด (Incapacitation)

ทฤษฎีนี้มีข้อความคิดที่สำคัญคือ การลงโทษต้องทำให้บุคคลนั้นหมดความสามารถที่จะกระทำความผิด สังคมก็จะปลอดภัยจากอาชญากรรมจากบุคคลต้องโทษนั้น ข้อความคิดที่สำคัญนั้นไม่ได้อยู่ที่ว่าผู้ต้องโทษจะเกรงกลัวโทษ หรือได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวกลับใจแก้ไขเป็นคนดีหรือไม่ แต่สำคัญตรงที่ว่าระหว่างที่ผู้ต้องโทษได้รับโทษอยู่นั้น จะถูกตัดความสามารถในการกระทำความผิดอีก^{๑๓} ทั้งนี้ทฤษฎีนี้มุ่งป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยวิธีการทำให้หมดโอกาสในการกระทำผิดนั่นเอง^{๑๔}

ทั้งนี้ จากการอธิบายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่ากฎหมายอาญานั้นเป็นกฎหมายที่มีมาตรการการลงโทษที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนเพื่อไม่ให้สร้างความเสียหายแก่สิทธิในชีวิตของผู้อื่น อย่างไรก็ตามประเด็นปัญหามีอยู่ต่อไปว่า การฆ่าตัวตายซึ่งมีสาระสำคัญที่แตกต่างไปจากการฆาตกรรม เนื่องจากผู้กระทำการทำลายชีวิตและผู้ถูกทำลายชีวิตนั้นเป็นบุคคลคนเดียวกัน หาได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิในชีวิตของผู้อื่นไม่ ด้วยเหตุนี้จึงมีข้อพิจารณาว่า นิติฐานะของการกระทำอันเป็นการจบชีวิตของตนเองด้วยความสมัครใจของปัจเจกชนนั้นจะมีเหตุแห่งความชอบธรรมหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนจะได้อธิบายถึงสิทธิที่จะตายในลำดับต่อไป

^{๑๑} Stanley E. Grupp, *Theories of Punishment*, (Bloomington: Indiana University Press, 1971), p.6.

^{๑๒} อุทัย อาทิวะ, *ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*, (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พรินต์ติ้ง, ๒๕๕๗), น.๑๑๘-๑๑๙.

^{๑๓} ณรงค์ ใจหาญ, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ ๑๐*, น.๓๔.

^{๑๔} C.L.Ten, *Crime, guilt, and punishment : a philosophical introduction*, (Oxford: Clarendon Press, 1987), p.8; อ้างใน ณรงค์ ใจหาญ, *เท็งอ้าว*, น.๓๔.

๒.๒ สิทธิที่จะตาย (Right to Die)

“สิทธิ (right)” คือ ขอบเขตอำนาจอันชอบธรรมหรือความชอบธรรมที่บุคคลสามารถใช้นับต่อผู้อื่นเพื่อคุ้มครอง หรือรักษาผลประโยชน์อันเป็นส่วนที่พึงมีพึงได้ของบุคคลนั้น^{๑๕} ซึ่งรวมไปถึงสิทธิมนุษยชน (human rights) อันเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่มนุษย์ทุกคนพึงมีอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยอื่นมากำหนดไว้ มนุษย์จึงมีอำนาจอันชอบธรรมด้านสิทธิขั้นพื้นฐานจะได้รับการปฏิบัติต่อกันอย่างมีศักดิ์ศรี เสมอภาค และเป็นอิสระ^{๑๖} ซึ่งได้มีการรับรองสิทธิมนุษยชนหลายประการเป็นลายลักษณ์อักษรในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) อย่างไรก็ตาม ในส่วนของ “สิทธิที่จะตาย” นั้นหาได้มีการบัญญัติรับรองไว้แต่อย่างใดไม่ เพราะฉะนั้น ปัญหาสำคัญที่น่าพิจารณาต่อไปนั้นก็คือว่า “มนุษย์มีสิทธิที่จะฆ่าตัวตายหรือไม่ ?” ซึ่งในเรื่องนี้สามารถอธิบายได้จากสำนักคิดทางปรัชญาที่ขัดแย้งกันระหว่างสำนักคิดอรรถประโยชน์ และ สำนักคิดอิสระนิยม

สำหรับสำนักคิดอรรถประโยชน์นิยม (utilitarianism) นั้น มีหลักคิดอยู่ว่า หลักการสูงสุดของศีลธรรมคือการสร้างประโยชน์สูงสุด กล่าวคือ อะไรก็ตามที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินหรือความสุข และป้องกันความเจ็บปวดหรือความทุกข์ นั้นคือความยุติธรรมและเป็นสิ่งที่ถูกต้อง การตัดสินใจออกกฎหมายหรือนโยบายของรัฐจึงต้องเป็นการสร้างความสุขให้แก่ชุมชนส่วนรวม^{๑๗} ทั้งนี้ เมื่อการฆ่าตัวตายทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและทรัพยากรบุคคลของประเทศแล้ว^{๑๘} ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงไม่อาจมีนโยบายในการออกกฎหมายให้การรับรองสิทธิของปัจเจกชนที่จะจบชีวิตตนเองได้เพราะการฆ่าตัวตายนั้นบั่นทอนประโยชน์ส่วนรวมนั่นเอง

ส่วนสำนักคิดอิสระนิยม (liberalism) มีหลักคิดอยู่ว่า มนุษย์เรานั้นเป็นเจ้าของตัวเราเอง เพราะฉะนั้น ปัจเจกชนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ รัฐไม่มีสิทธิที่จะออกกฎหมายกำหนดว่าปัจเจกชนจะนำร่างกายและชีวิตไปเสี่ยงกับอะไรก็ได้หรือไม่ได้^{๑๙} นโยบายหรือกฎหมายที่รัฐมีความชอบธรรมจะกำหนดนั้นมีแต่เพียงการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาที่เอกชนทำระหว่างกัน พิทักษ์ทรัพย์สินส่วนบุคคลจากการโจรกรรม และรักษาสันติภาพของปัจเจกชนเพียงเท่านั้น^{๒๐} ดังนั้น รัฐจึงไม่อาจมีความชอบธรรมที่จะกำหนดนโยบายในการห้ามปรามไม่ให้มีการฆ่าตัวตายเกิดขึ้นได้ เพราะจะเป็นการขัดขวางเสรีภาพของปัจเจกชนในการใช้สิทธิเพื่อยุติชีวิตของตนเองอันเป็นสิทธิที่มีอยู่ตามธรรมชาติ^{๒๑}

ทั้งนี้ แนวคิดทางปรัชญาข้างต้นนั้นก็ส่งอิทธิพลต่อรัฐต่าง ๆ ในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคม การฆ่าตัวตายก็เป็นอีกประเด็นปัญหาหนึ่งที่รัฐได้นำแนวคิดดังกล่าวมานั้นมาปรับใช้รวมถึงประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าประเทศอาเซียนทั้งหลายนั้นไม่ได้มีการนำกฎหมายอาญามากำหนดความผิดสำหรับการฆ่าตัวตายแต่อย่างใด เว้นแต่ประเทศสิงคโปร์ที่มีการกำหนดให้การ

^{๑๕} สมยศ เชื้อไทย, คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, ๒๕๕๓), น.๑๒๙-๑๓๐.

^{๑๖} วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, กฎหมายการแพทย์สมัยใหม่, (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, ๒๕๖๑), น.๕๑-๕๒.

^{๑๗} Michael Sandel, *Justice: What's the Right thing to do?*, แปลโดย สฤณี อาชวานันทกุล, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ: openworlds, ๒๕๕๗), น.๕๔-๕๕.

^{๑๘} “ฆ่าตัวตาย: สูญเสียทางเศรษฐกิจ 16,000 ล้านบาท” สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๒ จาก <https://positioningmag.com/30581>

^{๑๙} Michael Sandel, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑๗*, น.๘๖.

^{๒๐} *เพิ่งอ้าง.*, น.๘๕.

^{๒๑} วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑๖*, น.๕๔.

พยายามฆ่าตัวตายเป็นความผิดอาญาและต้องรับโทษ ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงจะได้ทำการอธิบายความผิดฐานดังกล่าวเพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

๓. ความผิดฐานพยายามฆ่าตัวตายของสาธารณรัฐสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์นั้นเคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ จึงส่งผลให้ได้รับอิทธิพลทางความคิดเกี่ยวกับนิติศาสตร์และระบบกฎหมายคอมมอนลอว์อังกฤษมาโดยปริยายอีกด้วย^{๒๒} แต่อย่างไรก็ตาม ในส่วนของประมวลกฎหมายอาญาสิงคโปร์นั้นตัวบทกฎหมายต่าง ๆ นั้น หาได้รับจากประเทศอังกฤษเจ้าอาณานิคมมาโดยตรงไม่ หากแต่ได้รับผ่านประเทศอินเดียที่ประเทศอังกฤษเป็นเจ้าอาณานิคมและยกร่างประมวลกฎหมายให้ ความผิดฐานพยายามฆ่าตัวตายที่ปรากฏใน มาตรา ๓๐๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญาสิงคโปร์จึงมีที่มาจากประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย^{๒๓} ซึ่งบัญญัติไปทำนองเดียวกันว่า

“ผู้ใดพยายามฆ่าตัวตายและกระทำการใด ๆ ที่มีผลต่อการกระทำความผิดดังกล่าวจะต้องถูกลงโทษด้วยการจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ”^{๒๔}

จากฐานความผิดข้างต้น อธิบายได้ว่า เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การกระทำของผู้กระทำในขั้นตอนก่อนที่ความเสียหายจะเกิดขึ้นเป็นความผิดอาญาเพื่อเป็นการสร้างฐานอำนาจของเจ้าพนักงานในการเข้าดำเนินคดี อันจะหยุดยั้งความตายของในบั้นปลายที่จะเกิดขึ้นหากปล่อยให้บุคคลได้กระทำไปโดยตลอด ด้วยเหตุนี้เมื่อได้ปรากฏว่าบุคคลใดได้มีการคิดตกลงใจและได้ดำเนินการไปถึงขั้นตอนการ “ลงมือ” ที่จะปลิดชีวิตตนเองอันเป็นการใกล้ชิดต่อผลในความตายแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจก็จะสามารถเข้าใช้อำนาจตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อเข้าจับกุม สอบสวน บุคคลนั้นได้ และนอกจากนี้ บทบัญญัติฐานความผิดดังกล่าวยังส่งผลให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุก ปรับ หรือ ทั้งจำทั้งปรับอีกด้วย

ทั้งนี้ แม้ตัวบทกฎหมายจะได้กำหนดองค์ประกอบความผิดไว้เพียงเล็กน้อยก็ตาม แต่อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่า การปรับใช้ในทางปฏิบัตินั้นศาลจะนำมาปรับใช้เพื่อลงโทษผู้กระทำ ก็ต่อเมื่อเข้าเหตุใดเหตุหนึ่งใน ๓ ประการ^{๒๕} ดังนี้ คือ

- ๑) เมื่อการพยายามฆ่าตัวตายของบุคคลนั้นได้เกิดขึ้นเป็นครั้งที่สองเป็นต้นไป
- ๒) เมื่อรัฐต้องสูญเสียงบประมาณ หรือทรัพยากรในการหยุดยั้งการฆ่าตัวตายของบุคคลนั้น
- ๓) เมื่อการพยายามฆ่าตัวตายของบุคคลนั้นเป็นเหตุมาจากการที่บุคคลดังกล่าวมีความประสงค์จะหลีกเลี่ยงการดำเนินคดีของรัฐสำหรับการกระทำความผิดอาญาในคดีอื่น

^{๒๒} Azman Soh & Murugaiyan, “Introduction to Singapore Law & Legal System,” retrieved on 25 October 2018 from <https://www.sma.org.sg/Uploadedimg/files/CMEP/Health%208.pdf>; p. 3.

^{๒๓} Indian Penal Code

Section 309 Attempt to commit suicide

Whoever attempts to commit suicide and does any act towards the commission of such offence, shall he punished with simple imprisonment for a term which may extend to one year [or with fine, or with both].

^{๒๔} Singapore Penal Code

Section 309 Attempt to commit suicide

Whoever attempts to commit suicide, and does any act towards the commission of such offence, shall be punished with imprisonment for a term which may extend to one year, or with fine, or with both.

^{๒๕} Deborah L. Kahn & David Lester, “Efforts to Decriminalize Suicide in Ghana, India and Singapore” retrieved on 9 March 2019 from www.suicidology-online.com/pdf/SOL-2013-4-96-104.pdf

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันก็ได้มีการหยิบยกฐานความผิดดังกล่าวนี้ขึ้นมาอภิปรายกันอีกครั้งในแวดวงนิติศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์^{๒๖} ซึ่งประเด็นสำคัญก็คือว่า การพยายามฆ่าตัวตายนั้นเป็นอาชญากรรมที่รัฐจำต้องนำกฎหมายอาญาไปใช้บังคับเพื่อป้องปรามหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนจะได้ทำการวิเคราะห์ต่อไปโดยพิจารณาจากแนวคิดและทฤษฎีของกฎหมายอาญาในฐานเครื่องมือของรัฐในการคุ้มครองชีวิตมนุษย์ และสิทธิของปัจเจกชนที่จะฆ่าตัวตาย

๔. บทวิเคราะห์

จากการอธิบายถึงแนวคิดและทฤษฎีของกฎหมายอาญา แม้กฎหมายดังกล่าวจะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปราบปรามอาชญากรรมต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงกรณีการประทุษร้ายต่อชีวิตผู้อื่นด้วย อย่างไรก็ตาม ในกรณีของการฆ่าตัวตายนั้นมีปัญหาว่าจะถือเป็นอาชญากรรมที่กฎหมายอาญาเข้าไปหยุดยั้งหรือไม่ นั่นอาจสามารถพิจารณาได้จากทฤษฎีการลงโทษทางอาญา และปรัชญาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ

เมื่อพิจารณาจากทฤษฎีการลงโทษทางอาญาเพื่อแก้แค้นทดแทนแล้ว อธิบายได้ว่า เนื่องจากการฆ่าตัวตายนั้นเป็นกรณีที่ผู้กระทำและผู้ถูกกระทำเป็นบุคคลเดียวกันด้วยการตัดสินใจของบุคคลผู้นั้นเอง ต่างจากความผิดฐานฆาตกรรมที่ผู้กระทำและผู้ทำกระทำเป็นคนละคนกันโดยปราศจากความสมัครใจ เมื่อบุคคลนั้นได้ตัดสินใจโดยใจสมัครที่จะปลิดชีวิตตนเองแล้ว กฎหมายอาญาก็ย่อมไม่มีภารกิจใดๆที่จะนำไปบังคับใช้แก่บุคคลนั้นเพื่อแก้แค้นทดแทน การลงโทษผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายจึงไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน

เมื่อพิจารณาจากทฤษฎีการลงโทษทางอาญาเพื่อข่มขู่ยับยั้งแล้ว จะเห็นได้ว่า กฎหมายสร้างฐานอำนาจแก่เจ้าพนักงานในการดำเนินคดีก่อนความผิดสำเร็จ เมื่อปัจเจกชนทราบว่าตนจะถูกดำเนินคดีฐานพยายามฆ่าตัวตายหากทำการฆ่าตัวตายไม่สำเร็จ วิธีการฆ่าตัวตายที่จะถูกนำมาใช้ก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะใช้วิธีการที่รุนแรงขึ้นเพื่อเพิ่มโอกาสสำเร็จในการฆ่าตัวตาย และเมื่อวิธีการที่ใช้มีความรุนแรงมากขึ้นแล้ว ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สังคมก็ย่อมมากขึ้นตามไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น การกินยาฆ่าตัวตายนั้นมีความรุนแรงที่น้อยกว่าเอาปืนยิงศีรษะตัวเอง และมีโอกาสสำเร็จน้อยกว่า เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว บุคคลที่จะฆ่าตัวตายก็มีแนวโน้มที่จะเลือกใช้ปืนมากกว่า เพราะหากตนทำพลาดขึ้นมาแล้วก็ต้องถูกรัฐดำเนินคดี เพราะฉะนั้น ความผิดฐานพยายามฆ่าตัวตายจึงไม่สามารถข่มขู่ยับยั้งการฆ่าตัวตายของปัจเจกชนได้แต่อย่างใด หากแต่ยิ่งเพิ่มความรุนแรงของวิธีการฆ่าตัวตายเพื่อให้ผู้กระทำแน่ใจว่าความสำเร็จในการฆ่าตัวตายจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน และตนเองไม่ต้องถูกดำเนินคดี

เมื่อโทษในความผิดฐานพยายามฆ่าตัวตายนั้นคือ การจำคุก และการปรับเงิน ซึ่งล้วนแต่สร้างความเสียหายให้แก่บุคคลที่จะพยายามฆ่าตัวตายทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพและฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานความผิดดังกล่าวจึงไม่สามารถช่วยแก้ไขฟื้นฟูผู้ที่คิดจะกระทำการฆ่าตัวตายกลับใจไม่กระทำการดังกล่าวแต่อย่างใด เพราะปัญหาชีวิตที่ร้ายแรงอันเป็นสาเหตุของการเริ่มกระทำการฆ่าตัวตายของเขาก็กังคังอยู่ต่อไป และนอกจากนี้เนื่องจากการฆ่าตัวตายไม่ขึ้นอยู่การกระทำของบุคคลอื่น แต่ขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเองเพียงเท่านั้น การกำหนดความผิดอาญาสำหรับการพยายามฆ่าตนเองนั้นจึงไม่อาจสามารถตัดโอกาสบุคคลที่คิดจะฆ่าตนเองได้เลย การจำคุกบุคคลเพื่อให้อยู่ห่างไกลจากอาวุธหรืออุปกรณ์ใดๆที่เขาจะใช้เพื่อพยายามฆ่าตัวตาย

^{๒๖} “Singapore tweaks its law to treat people who attempt suicide” retrieved on 9 March 2019 from <https://sea.mashable.com/culture/2268/singapore-tweaks-its-law-to-treat-people-who-attempt-suicide>

นั้น ไม่อาจตัดโอกาสเขาในการฆ่าตัวตายในความเป็นจริง เพราะเขายังสามารถใช้วิธีอื่นเช่น กัดลิ้น เอาศีรษะโขกกำแพง หรือวิธีการอื่นใด เพื่อปลิดชีวิตตนเองได้

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในมุมมองของปรัชญาสิทธิมนุษยชนนั้น เมื่อพิจารณาจากสำนักคิดอรรถประโยชน์นิยมแล้ว การกำหนดความผิดฐานพยายามฆ่าตัวตายนั้น ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และหยุดยั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการฆ่าตัวตายแต่อย่างใด เพราะ การกำหนดให้การพยายามฆ่าตัวตายเป็นความผิดจะส่งผลให้ผู้ที่คิดจะฆ่าตัวตายเลือกใช้วิธีการกระทำที่รุนแรงมากขึ้นที่ถึงขั้นอาจก่อความเสียหายแก่บุคคลใกล้เคียง อีกทั้งไม่ได้เป็นการแก้ไขที่ต้นเหตุซึ่งคือปัญหาต่างๆที่ประชาชนภายในต้องประสบจากการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐที่ไม่มีประสิทธิภาพทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อสภาพจิตใจของบุคคล และนำไปสู่การจบชีวิตตนเอง สิ่งที่รัฐจะต้องปรับปรุงแก้ไขก็คือการบริหารประเทศชาติให้มีคุณภาพ หาใช่การใช้กฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือในการห้ามประชาชนหลีกเลี่ยงความล้มเหลวในการบริหารประเทศของรัฐไม่ ด้วยเหตุผลทั้งหมดนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรยกเลิกความผิดฐานพยายามฆ่าตัวตายนี้

๕. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การกำหนดให้การพยายามฆ่าตัวตาย เป็นความผิดอาญาตามมาตรา ๓๐๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญาสิงคโปร์นั้น ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายที่ถูกต้องทั้งในทางทฤษฎีกฎหมายอาญาจากความไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเลยแม้แต่ประการเดียว และปรัชญาสิทธิมนุษยชนจากการที่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในการหยุดยั้งการฆ่าตัวตายอย่างแท้จริง ดังนั้น ทางแก้ปัญหาคือการฆ่าตัวตายของรัฐจึงไม่ใช่การกำหนดให้การพยายามฆ่าตัวตายเป็นความผิดอาญา หากแต่ปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศให้มีคุณภาพ ก็จะสามารถลดอัตราการฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นได้